

Seat No. _____

HS-1901100101020401

B. A. (Sem. II) (CBCS) (W.E.F.-2019) Examination

May – 2023

Sanskrit : Paper-4

(Core) (Hitopadesh-Mitralabh)

(New Course)

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours / Total Marks : 70

સૂચના/Instructions :

- (૧) નીચેના દરેક પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.
- (1) Write all questions from followings.
- (૨) બધા પ્રશ્નો સમાન ગુણ ધરાવે છે.
- (2) All questions carry equal marks.

૧ (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનું ભાષાંતર કરો : ૮

1 (A) Translate any **two** following Paragraphs : 8

(૧) અસ્તિ મગધદેશે ચમ્પકવતી નામરણ્યાનિ । તસ્યાં ચિરાન્મહતા સ્નેહેન મૃગકાકૌ નિવસતઃ । સ ચ મૃગઃ સ્વેચ્છયા ભ્રામ્યન્ હૃષ્ટપુષ્ટાન્નઃ કેનચિછુગાલેનાવલોકિતઃ । તં દૃષ્ટ્વા શૃગાલોઽચિન્તયત્ આઃ કથમેતન્માસં સુલલિતં ભક્ષયામિ । ભવતુ । વિશ્વાસં તાવદુત્યાદયામિ ।

इत्यालोच्योपसृत्याब्रवीत् – मित्र कुशलं ते । मृगेणोक्तम् – कस्त्वम् । स ब्रूते क्षुद्रबुद्धिनामा जम्बुकोऽहम् । अत्रारण्ये बन्धुहीनो मृतवन्निवसामि । इदानीं त्वां मित्रमासाद्य पुनः सबन्धुर्जीवलोकं प्रविष्टोऽस्मि । अधुना तवानुचरेण मया सर्वथा भवितव्यम् ।

(૨) અથ તેન વ્યાધેન તળ્ડુલકણાન્વિકીર્ય જાલં વિસ્તીર્ણમ્ । સ ચ પ્રચ્છન્નો ભૂત્વા સ્થિતઃ । તસ્મિન્નેવ કાલે ચિત્રગ્રીવનામા કપોતરાજઃ સપરિવારો વિયતિ વિસર્પસ્તાંસ્તળ્ડુલકણાનવલોકયામાસ । તતઃ કપોતરાજસ્તળ્ડુલકણલુબ્ધાન્કપોતાન્ પ્રત્યાહ-કુતોઽત્ર નિર્જનવને તળ્ડુલકણાનાં સંભવઃ । તન્નિરુપ્યતાં તાવત્ । ભદ્રમિદં ન પશ્યામિ । પ્રાયેણાનેન તળ્ડુલકણલોભેનાસ્માભિરપિ તથા ભવિતવ્યમ્ ।

- (૩) અસ્તિ ગૌડવિષયે કૌશામ્બી નામ નગરી । તસ્યાં ચન્દનદાસનામા વણિગ્ મહાધનો નિવસતિ । તેન પશ્ચિમે વયસિ વર્તમાનેન કામાધિષ્ઠિતચેતસા ધનદર્પાલ્લીલાવતી નામ વણિકપુત્રી પરિણીતા । સા ચ મકરેતોર્વિજયવૈજયન્તીવ યૌવનવતી બભૂવ । સ ચ વૃદ્ધપતિસ્તસ્યાઃ સન્તોષાય નાભવત્ । યતઃ –

શશિનીવ હિમાર્તાનાં ધર્માર્તાનાં ખાવિવ ।

મનો ન રમતે સ્ત્રીણાં જરાજીર્ણેન્દ્રિયે પતૌ ॥

- (૪) અસ્તિ કલ્યાણકટકવાસ્તવ્યો ભૈરવો નામ વ્યાધઃ । સ ચૈકદા મૃગમન્વિષ્યન્ વિન્ધ્યાટવીં ગતઃ । તેન તત્ર વ્યાપાદિતં મૃગમાદાય ગચ્છતા ધોરાકૃતિઃ શૂકરો દૃષ્ટઃ । તતસ્તેન વ્યાધેન મૃગં ભૂમૌ નિધાય શૂકરઃ શરેણાહતઃ । શૂકરેણાપિ ધનઘોરગર્જનં કૃત્વા સ વ્યાધો મુષ્કદેશે હતઃ સંશિષ્ણન્નદ્રુમ ઇવ ભૂમૌ નિપપાત । યતઃ –

જલમગ્નિર્વિષં શસ્ત્રં ક્ષુદ્ર વ્યાધિઃ પતનં ગિરેઃ ।

નિમિત્તં કશ્ચિદાસાઘ દેહી પ્રાણૈર્વિમુચ્યતે ॥

- (બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સંદર્ભસહિત સમજાવો : ૬
- (B) Explain with reference to context **two** of the following : 6
- (૧) ઉદારચરિતાનાં તુ વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્ ।
- (૨) અકસ્માદાગન્તુના સહ મૈત્રી ન યુક્તા ।
- (૩) અહો નિધનતા સર્વપદામાસ્પદમ્ ।
- (૪) ચક્રવત્ પરિવર્તન્તે દુઃખાનિ ચ સુખાનિ ચ ॥

- ૨ પ્રાણીકથાના ઉદ્ભવ અને વિકાસ પર સમીક્ષાત્મક નોંધ લખો. ૧૪
- 2 Write a critical note on the origin and development of the fable literature. 14

અથવા/OR

- ૨ હિતોપદેશની શૈલીની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. ૧૪
- 2 Discuss in detail the style of 'હિતોપદેશઃ'. 14

- ૩ હિતોપદેશનું વિષયવસ્તુ અને સ્વરૂપ વર્ણવો. ૧૪
- 3 Discuss the content and nature of 'હિતોપદેશ:'. 14

અથવા/OR

- ૩ વાઘ અને લોભી મુસાફરની કથાનો બોધ નિરૂપો. ૧૪
- 3 The concept of the story of વ્યાઘ્રપથિકયો:. 14

- ૪ “ ‘મિત્રલાભ’ની કથાઓ આદર્શમિત્રનું ચિત્ર રજૂ કરે છે.” - આ વિધાનનું સમર્થન કરો. ૧૪
- 4 Justify the statement, stories of Mitralabh Present Idea picture of friendship. 14

અથવા/OR

- ૪ કર્પૂરતિલક હાથીની કથાનો બોધ નિરૂપો. ૧૪
- 4 The concept of the story of ‘કર્પૂરતિલકહસ્તિન:’. 14

- ૫ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પર ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
- 5 Write short notes on any **two** of the following : 14

(૧) મિત્રલાભનું શીર્ષક

(1) The title of મિત્રલાભ:

(૨) ગૃધ્રમાર્જારયો: કથા ।

(૩) વિદ્યાપ્રશંસા ।

(૪) તુલ્કબલલાવણ્યવત્યો: કથા ।